

Asia: VN/21366/2020

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua postilakia ja määräaikaista jakelutukea koskien ja esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Esityksessä ehdotetaan, että nykyisestä postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun. Yleispalveluvelvoite tarkoittaa vain postimerkillä varustettuja kirjeitä. Postin arvio (<https://www.posti.com/vastuullisuus/ihmiset-ja-yhteiskunta/postilaki-uudistuu/yleispalveluvelvoite/>) näiden kirjeiden määrästä on alle viisi prosenttia kaikesta jaettavasta postista ja osan tästä kokonaisuudesta muodostaa joulukortit. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetyllä tavalla Posti on jo vuoden 2021 alusta siirtynyt tiistain ja perjantain osalta kevennettyyn jakeluun, joka käytännössä vastaa kolmepäiväistä postinjakelua.

Samaan aikaan kolmipäiväiseen jakeluun siirryttäessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön määräaikainen sanomalehtijakelun tuki sellaisille alueilla, joissa ei ole saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua. Tällä pyritään varmistamaan viisipäiväinen lehtien jakelu myös harvaanasutuilla ja muilla vastaavilla alueilla.

Kuluttajaliitto näkee, että nykyisin jaettavan postin määrä on vähentynyt. Kuluttajaliitto kiinnittää kuitenkin huomiota, että osalla kuluttajista ei ole puuttuvien digitaalisten taitojen taikka teknologian hankintaan tarvittavien taloudellisten puutteiden vuoksi mahdollista siirtyä täysin digitaalisiin informaatiokanaviin ja tämän vuoksi on tärkeää turvata sanomalehtien viisipäiväinen jakelu myös niillä maantieteellisillä alueilla, joissa jakelu ei syntyisi muuten markkinaehtoisesti. Käsityksemme mukaan nyt ehdotettu jakelutuki vastaa tähän tarpeeseen. Kuluttajaliitto kuitenkin esittää huolensa siitä, että onko erityisesti niiden ihmisryhmien, jotka eivät käytä digitaalisia välineitä, tarpeet huomioitu tarpeeksi esityksessä kirjepostin osalta.

Kuluttajaliiton toimeksiannosta Aula Researchin 9.10.2020 toteuttaman kyselytutkimuksen (n. 1047) mukaan kolmipäiväisen jakelun riittävyys jakaa ihmisiä. Yhteensä 52 % kyselyyn osallistuneista oli täysin tai jokseenkin eri mieltä sen kanssa, että kolmipäiväinen yleisjakeluvaihto alainen jakelu on riittävää. Vastanneista 44 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä (4 % ei osannut sanoa). Hallituksen esitysluonnoksen mukaan yleispalvelukirjeiden lähettäjiä muutokset tarkoittavat sitä, että heidän lähettämänsä lähetykset tulisivat perille päivää tai kahta myöhemmin. Ottaen huomioon Postilla jo käytössä olevat kevennetyt jakelupäivät, hallituksen esitysluonnoksen arvion viiveistä sekä kuluttajien näkemykset kolmipäiväisestä jakelusta, näyttää siltä, että muutokset eivät välttämättä olisi merkittäviä. Kuitenkin Kuluttajaliitto kiinnittää huomiota siihen, että yksityisten kansalaisten viranomaisille ja muille vastaaville tahoille lähettämät postimerkilliset kirjeet ja näiden viivästyminen saattaa vaikuttaa merkittävästi näiden yksityishenkilöiden asemaan. Tämän vuoksi on syytä tarkastella, millaisia vaikutuksia kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn siirtymisellä saattaisi olla näihin tilanteisiin. Lisäksi muut lakiin sisältyvät määräajat on syytä tarkastella muutoksen valossa. Esimerkiksi laissa tiedoksiannossa hallintoasioissa postin katsotaan pääsääntöisesti tulleen perille seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Keräilyn ja jakelun harventuessa on kyseenalaista, kerkeääkö posti tässä ajassa perille.

Muutosten yhteydessä esitetään, että yleispalvelun tarjoajan tulisi ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle keräily- ja jakelupäivänsä sekä niissä tapahtuvat muutokset vähintään kuusi kuukautta ennen keräilyn ja jakelun aloittamista. Kuluttajaliitto kiinnittää huomiota siihen, että myös kuluttajille on informoitava keräily- ja jakelupäivistä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kuluttajaliitto myös huomauttaa, että jakeluyhtiön kotisivuilla ainoastaan oleva tieto ei tavoita kaikkia kuluttajia.

Kuluttajaliitto pitää hyvänä asiana, että erityispostinjakelua koskevia sääntöjä muun muassa ikärajoista ei ole lähdetty muuttamaan.

Kuluttajaliitto saa aina toisinaan palautetta siitä, että posti jää kokonaan jakamatta. Etenkin näissä jakeluhäiriöissä pidempi jakeluväli on ongelmallinen. Kuluttajaliitto toivoo, että mikäli yleisvelvoitetta lievennetään Postin hyväksi, tämä näkyisi parantuneena palvelun laatuina muutoin.

Mikäli siirrytään kolmipäiväiseen jakeluun, on toivottavaa, että alkuvaiheessa postin kulkunopeutta seurataan ja ongelmiin puututaan, mikäli niitä ilmenee.

Meriranta Emmi
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

